

Wprowadzenie

Przedsiębiorczość i innowacyjność to dzisiaj podstawowe determinanty rozwoju przedsiębiorstw i organizacji. Podmioty patrzące w przyszłość i dążące do zmian zgodnych z wyzwaniem współczesnej gospodarki są zobligowane do poszukiwania jak najbardziej skutecznych kierunków zarządzania swoją działalnością.

Na przestrzeni ostatnich lat na rynku polskim ukazało się wiele publikacji poświęconych problematyce przedsiębiorczości i innowacyjności, jak również zarządzaniu innowacjami. Były one opracowywane zarówno przez środowiska naukowe¹, jak i instytucje publiczne². Większość z nich prezentuje wybrane zagadnienia z zakresu analizowanej tematyki, koncentrując się wyłącznie na wąskim aspekcie. Brakuje natomiast publikacji, która w całościowym ujęciu będzie poświęcona zarówno przedsiębiorczości, jak i innowacjom, i będzie źródłem wiedzy dla licznego grona odbiorców, nie tylko teoretyków, lecz także praktyków zarządzania. Identyfikacja powyższej luki poznawczej stanowiła punkt wyjścia do podjętych działań.

Celem niniejszej monografii jest zaprezentowanie z wielu perspektyw – wiedzy, technologii, konkurencji, przedsiębiorstwa – tematyki przedsiębiorczości i zarządzania innowacjami.

Struktura publikacji, złożona z dwunastu rozdziałów zgrupowanych w dwa obszary: przedsiębiorczość i zarządzanie innowacjami, pozwoliła na przedstawienie wielowymiarowości i kompleksowe ujęcie problematyki. Do współpracy zaproszono autorów będących nie tylko ekspertami w swoich specjalizacjach, lecz także przedstawicielami trzech wiodących uczelni: Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie i Wyższej Szkoły Biznesu w Dąbrowie Górniczej.

Rozdział pierwszy monografii to studia literaturowe nad zagadnieniami przedsiębiorczości i innowacji. Zawarto w nim obszerny przegląd definicji i typologii, począwszy od

---

¹ Należy tu wskazać takich autorów, jak: T. Bal-Woźniak, L. Białoń, R. Borowiecki, R. Bratnicki, M. Brzeziński, J. Duraj, B. Glinka, W. Janasz, T. Kraśnicka, E. Okoń-Horodyńska, M. Papiernik-Wojdera, J. Penc, T. Piecuch, A. Pomykański, K. Poznańska, M. Romanowska, R. Żuber, i wielu innych.

² Narodowy Bank Polski, Ministerstwo Gospodarki, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Ministerstwo Rozwoju, Główny Urząd Statystyczny, instytucje samorządowe i regionalne.

takich klasyków, jak J. Schumpeter i P. Drucker czy podręcznik *Oslo Manual*, aż po współczesne podejścia. Przede wszystkim jednak wykazano różnice między tymi oboma pojęciami, gdyż wielokrotnie w języku biznesowym są one niestety traktowane wymiennie lub niedoprecyzowywane.

Kolejne dwa rozdziały koncentrują się na samej przedsiębiorczości. Drugi rozdział poświęcono przedsiębiorczości jednostek gospodarczych – identyfikacji i diagnozie uwarunkowań wpływających na przedsiębiorczość, uruchamianiu lub rozwojowi już funkcjonującej działalności gospodarczej. Determinanty ujęto zarówno w aspekcie zewnętrznym – otoczenia przedsiębiorstw, jak i wewnętrznym – cech charakterystycznych dla danej jednostki. Ukazano również stan rozwoju przedsiębiorczości w Polsce w ostatnich latach. W rozdziale trzecim uwaga skierowana jest na małe i średnie przedsiębiorstwa i ich podejście do przedsiębiorczości oraz programy wsparcia dla tego sektora. Scharakteryzowano w nim zarówno politykę Unii Europejskiej na rzecz małych i średnich przedsiębiorstw, jak i działania podejmowane indywidualnie przez poszczególne państwa członkowskie, w tym także przez Polskę.

Rozdział czwarty to charakterystyka szczególnego uwarunkowania i szansy na rozwój przedsiębiorstw, jakimi są klastry, będące geograficznymi aglomeracjami przedsiębiorstw w ramach sektorów i budujące między sobą zależności i związki oraz wspólnie współpracujące z otoczeniem.

Natomiast rozdział piąty prezentuje przedsiębiorczość akademicką, która jest przyszłością i wyzwaniem dla uczelni, gdyż tworzy warunki do aktywności gospodarczej środowiska akademickiego. Opisano w nim zasady i formy współpracy między naukowcami, studentami czy jednostkami naukowymi a gospodarką, co nie tylko istotnie przyczynia się do finansowania działalności uczelni, lecz przede wszystkim jest szansą na zdobycie i pogłębienie wiedzy, zdobywanie doświadczenia oraz budowanie relacji i partnerstwa na styku nauki i gospodarki. Jego uzupełnieniem jest rozdział szósty, w którym omówiono problematykę przedsiębiorczości w jednostkach publicznych, wskazując cechy modelu przedsiębiorczego uniwersytetu. Takie podejście wyznacza potencjalny kierunek zmian na polskich uczelniach.

Rozdział siódmy rozpoczyna prezentację problematyki wieloaspektowego ujęcia zagadnienia innowacyjności. Omówiono w nim innowacyjne przedsiębiorstwo, wykazując takie jego cechy, jak: zdolność do tworzenia innowacji, otwartość na nowe pomysły i koncepcje, efektywne zarządzanie wiedzą w organizacji, korzystanie z najnowszych technologii lub prowadzenie prac badawczo-rozwojowych czy budowanie kompetencji pracowników itp. W rozdziale tym przedstawiono również opis kryteriów i miar innowacyjności przedsiębiorstw.

Kolejny rozdział – ósmy – zawiera rozwinięcie powyższych zagadnień, koncentrując się na innowacyjnych metodach zarządzania i związanych z nimi regułach postępowania, które poprzez kombinację czynności i środków sprawiają, że podejmowane działania przestają być przypadkowe, i mają charakter planowy. Scharakteryzowano w nim trzy wybrane metody zarządzania, odnoszące się do projektowanych produktów i pro-

cesów: analizę przyczyn i skutków wad (FMEA), rozwinięcie funkcji jakości (QFD), dom jakości (HoQ) oraz statystyczne sterowanie procesem (SPC).

Problematykę szeroko rozumianej innowacyjności przedstawia rozdział dziewiąty, analizując zarządzanie innowacjami. Ukazane w nim potencjalne podejścia do zarządzania oraz źródła innowacji pozwalają na budowanie strategii innowacji, a w dalszej kolejności konkretnych modeli innowacji dla wybranych podmiotów gospodarczych. Wdrożenie innowacji wymaga poszukiwania źródeł ich finansowania. Ich typologie również zawarto w rozdziale szóstym, ukazując zarówno reinwestycje, *join venture*, alianse strategiczne czy konsorcja, jak i kredyty, pożyczki, dotacje, subwencje, granty itp.

Następne rozdziały przedstawiają wąskie ujęcia zagadnienia innowacyjności. Rozdział dziesiąty omawia projekt innowacyjny – zasady jego planowania i budowy. W zarządzaniu projektami innowacyjnymi wykorzystywane są różnorodne techniki ułatwiające realizację przedsięwzięcia, przy czym wszystkie one dążą do osiągnięcia korzyści skali. Rozdział jedenasty zawiera omówienie działalności innowacyjnej korporacji transnarodowych w Polsce, ukazanej przez pryzmat kapitału ludzkiego i kultury organizacyjnej. Podkreślono w nim zwłaszcza rolę specjalistów personalnych we wdrażaniu innowacji. Natomiast ostatni rozdział, dwunasty, przedstawia rolę informacji w pobudzaniu innowacyjności – źródła informacji niezbędnych w działalności innowacyjnej oraz informatyczne narzędzia wspomagające pozyskiwanie wiedzy przy projektowaniu i zarządzaniu innowacjami.

Każde z zagadnień omawianych w poszczególnych rozdziałach monografii zostało scharakteryzowane teoretycznie, poprzez przegląd polskiego i zagranicznego dorobku literaturowego, jak również opatrzone praktycznym studium przypadku, będącym uwypukleniem problematyki. Taka metoda triangulacji źródeł danych stanowi istotną wartość dodaną niniejszej publikacji, pozwala bowiem na wieloaspektowe spojrzenie na omawiane zagadnienie.

Prezentowana czytelnikom publikacja pomoże w uporządkowaniu i poszerzeniu wiedzy na temat przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw oraz jednostek publicznych. Może ona stać się podstawą do nauczania w ramach wykładów akademickich, kursów i szkoleń. Natomiast studia przypadków to zarówno dobre praktyki dla biznesu, jak i znakomite przykłady do dyskusji ze studentami lub ekspertami.

Wszystkim autorom biorącym udział w przygotowaniu niniejszej monografii składamy podziękowania za poświęcony trud i szerokie spojrzenie na wybraną problematykę.

Zbigniew Makiela
Magdalena M. Stuss